

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April - 2026 (As Per Syllabus Year June-2019)
Smrutipad (Sutra 1 to 31) Mundkoprishad(Core)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરી સમજૂતી લખો. (૧૪)
- Que-1 Translate and describe any two of the following passages. (14)
- ૧) યથા ચ સંવેષ્ટિતઃ પટો ન વ્યક્તં ગૃહ્યતે કિમયં પટઃ કિં વાન્યદ્રવ્યમિતિ સ એવ પ્રસારિતો યત્ સંવેષ્ટિતઃ દ્રવ્યં તત્ પટ એવેતિ પ્રસારણનાભિવ્યક્તો ગૃહ્યતે । યથાચ- સંવેષ્ટન સમયે પટઃ પટિતિ ગૃહ્યમાણોડપિન વિશિષ્ટાયામવિસ્તારો ગૃહ્યતે, સ એવ પ્રસારણસમયે વિશિષ્ટાયામ વિસ્તારો ગૃહ્યતેન સ વેષ્ટિતરૂપાદન્યોડયં ભિન્નઃ પટ ઇતિ ॥
 - ૨) બ્રહ્માસ્ય જગતો નિમિત્તકારણં પ્રકૃતિશ્ચેત્યસ્ય પક્ષસ્યાક્ષેપઃ સ્મૃતિનિમિત્તઃ પરિહત્તઃ, તર્ક નિમિત્તજ્ઞાનીમાક્ષેપઃ પરિહિયતે । કુત્તઃ પુનર સ્મિન્નવધારિત આગમાર્થે તર્ક નિમિત્તસ્યાક્ષેપસ્યાવકાશઃ । નનુ ધર્મ ઇવ બ્રહ્મણ્યપ્યનપેક્ષઆગમો ભવિતુમર્હતિ ॥
 - ૩) અસત્યેન સ્વપ્નદર્શનેન સત્યાયાઃ સંમૂલ્હેઃ પ્રતિપત્તિં દર્શયતિ । તથા પ્રત્યક્ષદર્શનિષ્ઠે કષ્ટચિદ્રિષ્ટેષુજાતેષુ- 'નચિરમિવ જીવિષ્યતીતિ વિદ્યાત્ ।' ઇત્યુક્ત્વા અથ સ્વપ્નાઃ । પુરુષં કૃષ્ણં કૃષ્ણદન્તંપશ્યતિ સ એનં હન્તિ । ઇત્યાદિના ॥
 - ૪) ચેતનં બ્રહ્મૈકમદ્વિતીયં જગતઃ કારણમિતિ યદુક્તંતત્રોપપદ્યેત । કસ્માત્ । ઉપસંહારદર્શનાત્ । ઇહ હિ લોકેકુલાદયો ઘટપટાદીનાં કર્તારો મૃદણ્ડચક્રસૂત્રાનેકકારકોપસંહારેન સંગ્રહીતસાધનાઃ સન્તસ્તત્તત્કાર્યં કુર્વાણાદૃષ્યન્તે ॥
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનું ભાષાંતર કરી સમજૂતી લખો. (૧૪)
- ૧) અવિદ્યાયાં બહુધા વર્તમાના વયં કૃતાર્થાં ઇત્યભિમન્યન્તિ બાલાઃ । યત્કર્મણો ન પ્રવેદયન્તિ રાગાત્ તેનાતુરાઃ ક્ષીણલોકાશચ્યવન્તે ॥
 - ૨) તપસા ચીયતે બ્રહ્મ તતોડન્નમભિજાયતે । અન્નાત્રાણો મનઃ સત્યં લોકાઃ કર્મસુ ચામૃતમ્ ॥
 - ૩) યસ્મિન્ દ્યૌઃ પૃથિવી ચાન્તરિક્ષમોતં મનઃ સહ પ્રાણૈશ્ચ સર્વેઃ । તમેવૈકં જ્ઞાનથ આત્માનમન્યા વાચો વિમુજ્જથામૃતસ્યૈષસેતુઃ ॥
 - ૪) દ્વા સુપર્ણાં સયુજા સખાયા સમાનં વૃક્ષં પરિષસ્વજાતે । તયોરન્યઃ પિપ્પલં સ્વાદ્વત્યનશ્રન્નન્યો અભિચાકશીતિ ॥
- પ્રશ્ન-૩ શંકરાચાર્યનું જીવન, સમય અને કવન વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ શાંકર વેદાન્તમાં મુખ્ય સિદ્ધાંતો સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૪ 'મુંડકોપનિષદ્' ની શૈલી સવિસ્તર સમજાવો. (૧૪)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ 'મુંડકોપનિષદ્' માં બ્રહ્મતત્ત્વ વિશેનાં વિચારો તમારા શબ્દોમાં વ્યક્ત કરો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે વિવરણાત્મક નોંધ લખો. (૧૪)
- Que-5 Write short explanatory notes on any two of the following. (14)
- ૧) 'મુંડકોપનિષદ્' નો શાંતિપાઠ.
 - ૨) 'મુંડકોપનિષદ્' શીર્ષક.
 - ૩) શાંકર વેદાન્તમાં મોક્ષસ્વરૂપ.
 - ૪) સૂત્ર-ભાષ્ય અધિકરણ.
